

UZALISHAJI, MATUMIZI NA HIFADHI YA MALISHO BORA

UTANGULIZI:

Teknolojia ya malisho ni Teknolojia inayokua kwa kasi kufuatia Wafugaji wengi kuhamasika juu ya uwekezaji katika eneo la Malisho, pamoja na ongezeko kubwa la watu nchini na shughuli nyingi za kibinadamu.

.....Utangulizi

Kituo cha Utafiti wa Mifugo (TALIRI) -Uyole kimeibua, kutafiti na kusambaza teknolojia mbalimbali za ufugaji bora ikiwemo tekinolojia ya uzalishaji wa malisho bora.

.....utangulizi

- Wafugaji hawana budi kujua **malisho bora ni nini, Aina mbalimbali za malisho** pamoja na kujua njia mbalimbali za **upandaji, Utunzaji, Uvunaji, Ulishaji na Hifadhi ya malisho.**

MALISHO BORA NI YAPI

- ❖ yaliyoboreshwa,
- ❖ kuhakikiwa na kuainishwa juu ya ubora wake kisayansi na kujulikana kuwa na viwango vya juu vya viini lische vya protini, Nishati, madini, vitamini nyuzinyuzi na uwezo wa juu wa uzalishaji

AINA ZA MALISHO

Zipo aina kuu tatu za malisho;

- ❖ Malisho ya asili
- ❖ Malisho ya kupandwa
- ❖ Masalia/mabaki ya mazao ya mashambani

SIFA ZA MALISHO YA ASILI:

- ❖ Upatikanaji wake ni mdogo/haba
- ❖ Hayatoi chakula cha kutosha (low biomass yield)
- ❖ Yana ubora hafifu/duni (low nutritive value 4-5.5% CP)
- ❖ Hukomaa mapema hivyo kupoteza ubora wake

SIFA ZA MALISHO YA KUPANDWA

❖ Upatikanaji wa uhakika

❖ Yameboreshwa

❖ Hukuwa kwa haraka

❖ Hayakomai mapema

❖ Hutoa chakula kingi (High biomass yield)

MGAWANYIKO WA MALISHO YA KUPANDWA

Malisho ya kupandwa yamegawanyika katika makundi makuu matatu,

❖ Jamii ya nyasi,

❖ Mikunde na

❖ Miti malisho

USAMBAZAJI WA MALISHO

- ❖ Rhodes Boma,
- ❖ Mabingobingo (Nappier grass),
- ❖ Congo Signal (*Brachiaria decumbens*)
- ❖ *Desmodium intortum* (Green leaf desmodium)
- ❖ *Desmodium anценatum* (Silver leaf desmodium)
- ❖ Miti malisho aina ya *Leucaena diversifolia* (Lukina),
Calliandra calothyrsus (Kalliandra) *Leucaena Pallida*

1(i).NYASI JAMII YA RHODES:

- ❖ Hutoa kiwango kikubwa cha protini -9.2 %
- ❖ Hujieneza kwa haraka baada ya kupandwa
- ❖ Hukua kwa haraka na kufikia urefu wa mita moja hadi moja na nusu

Upandaji kwa kutumia mbegu

- Mbegu husambazwa kiholela (Broadcasting) au kwenye mistari kwa kufungua mifereji.
- Ikiwezekana zifukiwe kwa haro, miiba au reki

Shamba la Rhodes

UVUNAJI WA MBEGU

- ❖ Mbegu za Rhodes hukomaa katika umri wa miezi 6-7
- ❖ Ni vyema masuke ya mbegu yakavunwa mapema mara yanapo komaa na kabla mbegu haija pukutika
- ❖ Anika mbegu kivulini na pasipo na unyevunyevu
- ❖ Pukuta mbegu
- ❖ Safisha mbegu

Uandaaji wa mbegu ya Rhodes

1.(ii)NYASI AINA YA MABINGOBINGO

SIFA:

- ❖ Huchipua haraka baada ya kukatwa, na kutoa malisho mengi
- ❖ Hubaki kijani kibichi wakati wa kiangazi,
- ❖ Huzuia mmomonyoko wa udongo .

UPANDAJI WA MABINGOBINGO

- ❖ Tumia pingili zilizokomaa vizuri zenye vifundo vitatu,
- ❖ fukia vifundo viwili chini ya udongo au tumia vikonyo vilivyogawanywa
- ❖ Tumia vipimo vya sentimita 50 kati ya mmea na sentimita 100 kati ya mistari

2) -MALISHO JAMII YA MIKUNDE: (Herbaceous legumes)

AINA;

- DESMODIUM *Desmodium intortum/Desmodium uncinatum*

SIFA:

- ❖ Ina kiwango kingi cha protini (19.0 % CP)
- ❖ Husambaa haraka kwa vikonyo
- ❖ Huvumilia kukatwa na kuchungiwa

UPANDAJI

- ❖ Panda kwa kutawanya mbegu kwa mkono
- ❖ Hupandwa pekee tu ikiwa lengo ni kuzalisha mbegu

3) -MITI MALISHO .(MULTIPURPOSES TREES

- *Leucaena diversifolia*
- *Calliandra calothyrsus*
- *Leucaena pallida*
- *Acacia angustissima*

SIFA

- ❖ Ina viwango vikubwa vya protini –(20 – 29 % CP)
- ❖ Hudumu miaka mingi
- ❖ Hubakia kijani kibichi hata wakati wa kiangazi

UHIFADHI WA MALISHO YA MIFUGO

1-Kuhifadhi kama hei

2- Kuhifadhi kwa njia ya kutengeneza saileji: